

Brief van James Ensor aan Gustave Kleyer

Ensor schrijft aan de burgemeester van Luik Gustave Kleyer over de kwestie rond de wisseling van schilderijen, vooral zijn beroemde schilderij *De oestereetster*.

Vertaling uit het Frans: Titus Kroon

Aan mijnheer Kleyer

Burgemeester van Luik

Oostende, 26 april 1908

Vlaanderenhelling 21

Mijnheer,

Omtrent de discussies die de afwijzing van mijn schilderij hebben opgeleverd, verschaft ik u graag enige informatie. Na herhaalde verzoeken van de heren Micha en Rassenfosse en de zeer ruime beloften van een goede afloop, heb ik in februari 1907, in goed vertrouwen, mijn werk geleverd aan de commissie van het museum van Luik. De voorwaarden zijn bekend: een ruil tegen het *Stilleven*, dat nu in het museum hangt, met een aanvullend bedrag aan mij te voldoen. Twee of drie dagen na het versturen van het schilderij vernam ik in een bijzonder lovende brief de positieve, en unanieme stem van de commissie van het museum van Luik. Maar pas in mei 1907 heeft de heer Micha me geschreven dat 'de commissie van de gemeenteraad de ruil van het schilderij *Stilleven* tegen *De Oestereetster* niet heeft goedgekeurd' en men vond het niet nodig om het in stemming te brengen bij de gemeenteraad. Ik weet niet of het *Stilleven* zich toen in het museum van Luik bevond, de heer Fierens-Gevaert had het, bij afwezigheid van *De oestereetster*, rond die periode verkregen voor de Tentoonstelling in Venetië, nadat hij vruchteloos had aangedrongen om *De oestereetster* te verkrijgen.

De oestereetster bleef in het museum hangen in afwachting van de definitieve stemming van de gemeenteraad. Die stemming vond onlangs plaats, en verbaasde alle kunstenaars, en veroorzaakte het aftreden van de commissie van het museum van Luik. Moet ik nog vermelden dat de heer Évariste Carpentier een hoge dunk heeft van *De oestereetster* en deze veel beter vindt dan het *Stilleven*? De heer Carpentier wijdde het fiasco van mijn schilderij zelfs aan buitenlandse invloeden en aan een soort complot. Mijnheer de Witte heeft me gezegd: 'het verlies van *De oestereetster* is een ramp voor het museum van Luik'. En moet ik daar nog de waardering aan toevoegen van de Luikse kunstenaars, de loftuitingen van Émile Verhaeren, Camille Lemonnier, Fierens-Gevaert, enz., enz. *De oestereetster* wordt

altijd als eerste genoemd om mij te vertegenwoordigen op de grote tentoonstellingen, omdat het ontegenzeggelijk mijn ware meesterwerk is.

Ik dring nog een laatste keer aan, omdat het museum van Luik, als het de ruil van de schilderijen accepteert, beslist een serieus voordeel heeft op andere musea. Ik dring nog een keer aan, omdat *De oestereetster* werkelijk een museumstuk is en omdat ik vaak hoor zeggen dat het opnemen van mijn werk voor- en tegenstanders met elkaar verbindt, en die toenadering is de wens van alle Luikse kunstenaars. *De oestereetster* is mijn lievelingswerk. Ik heb er wel duizend lichteffecten voor bestudeerd en hun invloed op de verschillende vormen. En als ik die studies van het licht, zo in trek tegenwoordig, in ogenschouw neem, dan heeft mijn werk een voorsprong van wel twintig jaar op de studies van onze luministen en mijn werk vertegenwoordigt een tijdperk, zo is de algemene opvatting. Om deze belangrijke redenen zou ik het graag zien hangen in het museum van Luik.

Zeker, als je het vanuit klassiek oogpunt bekijkt, dan kun je enkele afwijkende lijnen aanwijzen, maar je moet het werk in zijn geheel zien en begrijpen. Overigens bestaan er geen volmaakt perfecte werken, je kunt de strakheid van lijnen niet verenigen met de vibratie van het licht. Dat is de mening van de zoekers naar het licht, en vooral van de grote Rembrandt.

Mijn excuses voor dit schrijven, maar u heeft me in Luik wel gevraagd hoe het staat met mijn schilderij. Ik vertel u dat heel graag en ik doe u, met vertrouwen in de goede afloop van *De oestereetster*, mijn zeer hartelijke en sympathieke groeten.

J. Ensor.